

Sprawa C-451/18**Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym****Data wpływu:**

10 lipca 2018 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Győri Ítéltábla (sąd apelacyjny w Győr, Węgry)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

19 czerwca 2018 r.

Strona powodowa i wnosząca apelację:

Tibor-Trans Fuvarozó és Kereskedelmi Kft.

Strona pozwana i druga strona postępowania apelacyjnego:

DAF TRUCKS N.V.

[...]

W postępowaniu w sprawie odszkodowania wszczętym przez **TIBOR-TRANS Fuvarozó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság** ([...] Tápszentmiklós, Węgry) [...], jako **stronę powodową**, przeciwko **DAF TRUCKS N.V.** ([...] Eindhoven, Holandia) [...], jako **stronie pozwanej**, rozpatrując apelację wniesioną przez stronę powodową od postanowienia Győri Törvényszék (sądu rejonowego w Győr, Węgry) [...] z dnia 19 kwietnia 2018 r., Győri Ítéltábla (sąd apelacyjny w Győr, Węgry) wydał — bez przeprowadzenia rozprawy — następujące

POSTANOWIENIE:

Győri Ítéltábla występuje z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, przedkładając Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej następujące pytanie prejudycjalne:

Czy wykładni przepisu dotyczącego jurysdykcji szczególnej, zawartego w art. 7 pkt 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich

wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy dokonywać w ten sposób, że „miejsce, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę” stanowi podstawę jurysdykcji sądu, do którego wniesiono skargę, jeżeli:

- siedziba lub główne przedsiębiorstwo lub centrum interesów majątkowych strony powodowej, która twierdzi, że poniosła szkodę, znajduje się w danym państwie;
- żądanie strony powodowej skierowane przeciwko jednej pozwanej, producentowi samochodów ciężarowych mającemu siedzibę w innym państwie członkowskim, opiera się na naruszeniu [stwierdzonym] w drodze [decyzji] Komisji Europejskiej na podstawie art. 101 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dawnego art. 81 ust. 1 WE), polegającym na dokonaniu ustaleń w zmwie dotyczących ustalania cen i podwyższania cen brutto w Europejskim Obszarze Gospodarczym, która to decyzja ma innych adresatów oprócz pozwanej;
- strona powodowa nabyła jedynie samochody ciężarowe wyprodukowane przez inne przedsiębiorstwa uczestniczące w kartelu;
- żadne dane nie wskazują, że jakiegokolwiek ze spotkań uznanych za ograniczające konkurencję miało miejsce w państwie sądu, do którego wniesiono skargę;
- strona powodowa nabywała głównie samochody ciężarowe – jej zdaniem po zniekształconych cenach – w państwie sądu, do którego wniesiono skargę, i w tym celu zawierała umowy leasingu przewidujące automatyczne przeniesienie własności przedmiotu leasingu po zakończeniu okresu umowy z przedsiębiorstwami działającymi we wspomnianym państwie, lecz, jak wynika z jej własnych twierdzeń, strona powodowa negocjowała bezpośrednio z dealerami pojazdów, a leasingodawca dodawał do cen uzgodnionych przez stronę powodową swoją własną marżę zysku i koszty leasingu, przy czym prawo własności pojazdów było przenoszone na stronę powodową po wykonaniu umowy leasingu, w chwili jej zakończenia?

[...] [kwestie proceduralne związane z prawem krajowym]

UZASADNIENIE

- 1 W dniu 19 lipca 2016 r. Komisja Europejska wydała decyzję w sprawie AT.39824, dotyczącą postępowania przewidzianego w art. 101 TFUE oraz art. 53 Porozumienia EOG — notyfikowaną jako dokument nr C(2016) 4673 —, w której stwierdziła, że trzy przedsiębiorstwa, w okresie od dnia 17 stycznia 1997 r. do dnia 20 września 2010 r., i dwanaście innych przedsiębiorstw (w tym powódka), w okresie od dnia 17 stycznia 1997 r. do dnia 18 stycznia 2011 r., uczestniczyło w zmwie lub ponosi w tym zakresie odpowiedzialność, co stanowi naruszenie art. 101 TFUE. Przedsiębiorstwo Volvo/Renault zostało zwolnione częściowo z grzywny. Zgodnie z powyższą decyzją produktami, których dotyczyło

naruszenie, były samochody ciężarowe o masie od 6 do 16 ton („średnie samochody ciężarowe”) i samochody ciężarowe o masie przekraczającej 16 ton („duże samochody ciężarowe”), będące zarówno samochodami ciężarowymi skrzyniowymi, jak i ciągnikami siodłowymi. Naruszenie to polegało na dokonaniu ustaleń w zmwie dotyczących określania cen i podwyższania cen brutto samochodów ciężarowych na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a także harmonogramu i przenoszenia kosztów wprowadzania technologii emisji dla średnich i dużych samochodów ciężarowych, co jest wymagane przez standardy EURO 3-6. Główne siedziby przedsiębiorstw, o których mowa, były bezpośrednio zaangażowane w dyskusje na temat cen, podwyższania cen i wprowadzania nowych standardów emisji do 2004 r. Począwszy co najmniej od sierpnia 2002 r., wspomniane dyskusje odbywały się za pośrednictwem niemieckich spółek zależnych, które w różnym stopniu informowały główne siedziby o tych dyskusjach. Dyskusje prowadzono w ramach stosunków wielostronnych i dwustronnych. Ustalenia dokonane w zmwie obejmowały porozumienia i praktyki uzgodnione dotyczące określania cen i podwyżek cen brutto w celu wyrównania ich na terytorium EOG oraz harmonogramu i przenoszenia kosztów wprowadzenia technologii emisji, co jest wymagane przez standardy EURO 3-6.

Komisja nałożyła solidarnie na pozwaną i na przedsiębiorstwo PACCAR Inc. grzywnę w wysokości 752 679 000 EUR.

- 2 [Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością] będąca powódką, utworzona w 1997 r., prowadzi działalność w zakresie krajowego i międzynarodowego transportu towarów. Chociaż na początku powódka wykorzystywała wyłącznie pojazdy używane, od początku lat 2000 stopniowo inwestowała w zakup nowych samochodów ciężarowych. Zazwyczaj sama powódka wybierała samochody ciężarowe u węgierskich dealerów, a zakupy były finansowane przez przedsiębiorstwa leasingowe zarejestrowane na Węgrzech. W tym celu powódka zawierała umowy leasingu przewidujące automatyczne przeniesienie własności przedmiotu leasingu po zakończeniu okresu umowy, a leasingodawca dodawał do ceny uzgodnionej przez powódkę koszty leasingu i jego marżę zysku. Zwykle prawo własności do samochodów ciężarowych było przenoszone na powódkę po wykonaniu umowy leasingu, wraz z jej zakończeniem.
- 3 Należy zauważyć, że nie było możliwe dokonywanie bezpośrednich zakupów u producenta jako użytkownik końcowy i że w każdym razie powódka nie nabyła żadnego samochodu ciężarowego wyprodukowanego przez pozwaną. Ostatnie nabycie samochodu ciężarowego przez powódkę miało miejsce w 2008 r.
- 4 Oprócz powódki, we wspomnianym okresie zakupów dokonały spółki SPRINT 2004 Kft., S+I 2005 Kft. i T+A 2005 Kft., które zostały przejęte przez powódkę w dniu 4 kwietnia 2007 r., w związku z czym - w odniesieniu do roszczeń powyższych spółek - powódka występuje jako ich następcą prawną.

- 5 W postępowaniu powódka wniosła o nakazanie pozwanej, w ramach odszkodowania za szkody pozaumowne, zapłaty kwot 31 295 EUR i 38 033 440 HUF, a także zapłaty należnych odsetek od dnia 1 lipca 2008 r. do dnia, w którym nastąpi płatność. Jako uzasadnienie szkody powódka podniosła, że ze względu na porozumienia kartelowe mogła nabywać samochody ciężarowe jedynie po zniekształconej cenie.
- 6 Powódka uzasadniła jurysdykcję sądów węgierskich przepisem dotyczącym jurysdykcji szczególnej zawartym w art. 7 pkt 2 rozporządzenia nr 1215/2012, zgodnie z którym w sprawach dotyczących czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego osoba (fizyczna lub prawna) mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwie członkowskim może być pozwana w innym państwie członkowskim przed sądem miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę. Powódka podniosła, że przepis ten obejmuje nie tylko miejsce zdarzenia powodującego szkodę, lecz również miejsce, w którym wystąpiła szkoda, a sąd miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, jest zwykle w najlepszej sytuacji, by wydać rozstrzygnięcie w sprawie, w szczególności ze względu na bliskość w stosunku do przedmiotu sporu i łatwość przeprowadzenia postępowania dowodowego (zob. wyrok w sprawie Zuid-Chemie, C-189/08, ECLI:EU:C:2009:475). Zdaniem powódki w drodze analogii do niniejszej sprawy zastosowanie ma wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, ECLI:EU:C:2015:335 [zwanej dalej „sprawą CDC”], zgodnie z którym w wypadku powództwa, w którym wobec pozwanych mających siedziby w różnych państwach członkowskich dochodzone jest roszczenie odszkodowawcze z tytułu stwierdzonego przez Komisję jednolitego i ciągłego naruszenia art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia o EOG, w którym pozwani uczestniczyli w kilku państwach członkowskich, w różnych miejscach i w różnym czasie, każdy z poszkodowanych podmiotów będzie mógł wytoczyć powództwo przed sądem, w którego obszarze właściwości leży siedziba danego przedsiębiorstwa. Ponadto powódka podkreśliła, że z obiektywnego punktu widzenia sądy węgierskie są w najbardziej odpowiedniej sytuacji, aby ocenić, czy spełnione są niezbędne przesłanki do stwierdzenia odpowiedzialności pozwanej. Ze względu na to, że naruszenie obejmuje całe terytorium EOG, pozwana musiała w uzasadniony sposób oczekiwać, iż będzie pozywana przed węgierskimi sądami. Powódka dodała, że tylko ona poniosła szkodliwe skutki kartelu i że w jej rachunkowości zarejestrowane zostały wszystkie szkody, koszty i wydatki związane z przedmiotami umów leasingu, a także rzeczowe aktywa trwałe, w związku z czym należy ją uznać za podmiot bezpośrednio poszkodowany.
- 7 Tytułem żądania głównego pozwana wniosła o umorzenie postępowania, ponieważ jej zdaniem żadne istotne kryterium nie uzasadnia jurysdykcji sądów węgierskich. Podkreśliła, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości reguły dotyczące jurysdykcji szczególnej podlegają ścisłej wykładni (sprawa Kronhofer, C-168/02, ECLI:EU:C:2004:364, pkt 14). W rozpatrywanym okresie spotkania uznane za ograniczające konkurencję miały miejsce w Niemczech, dlatego zgodnie z art. 7 pkt 2 rozporządzenia nr 1215/2012 jurysdykcja należy do

sądów niemieckich. Pozwana twierdziła, że powódka nie jest nabywcą bezpośrednim, lecz pośrednim, więc szkoda, którą powódka twierdzi, że poniosła, może być jedynie pośrednia, ponieważ nie kupiła ona samochodów ciężarowych od przedsiębiorstw wymienionych w decyzji Komisji jako podmioty, które dopuściły się naruszenia. Powołując się na wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Universal Music International Holding, C-12/15, ECLI:EU:C:2016:449, pozwana podkreśliła, że gdy szkoda obejmuje wyłączenie stratę finansową, która urzeczywistnia się bezpośrednio na rachunku bankowym powoda i która jest bezpośrednim następstwem czynu niedozwolonego popełnionego w innym państwie członkowskim, nie uzasadnia ona, w braku innych łączników, jurysdykcji sądów miejsca, w którym szkoda zaistniała. Zdaniem pozwanej, aby uzasadnić jurysdykcję, nie wystarczy również miejsce, w którym znajduje się centrum interesów majątkowych. Gdyby uznać, że każdy pośredni nabywca może pozwać dowolne przedsiębiorstwo w swoim państwie członkowskim, oznaczałoby to zasadniczo, że każde przedsiębiorstwo może być pozwane w dowolnym państwie członkowskim, i doprowadziłoby do zjawiska „forum shopping”, które jest dokładną odwrotnością pożądanego skutku, aby – z wyjątkiem kilku przypadków – osoba mająca miejsce zamieszkania w państwie członkowskim mogła być pozwana tylko w swoim własnym państwie członkowskim. Ze względu na to, że roszczenie odszkodowawcze powódki nie wynika z zawartych przez nią umów, [pozwana] twierdzi, że nie mogła w uzasadniony sposób oczekiwać, iż powódka będzie wszczynać postępowanie sądowe przeciwko pozwanej w miejscu zamieszkania powódki. Pozwana uważa, że wyrok wydany przez Trybunał Sprawiedliwości w sprawie CDC nie jest istotny, ponieważ w tamtej sprawie istniał bezpośredni stosunek umowny między stronami, inaczej niż w niniejszej sprawie; ponadto, we wspomnianej sprawie nie było możliwe ustalenie miejsca, w którym miał miejsce czyn wyrządzający szkodę, natomiast w niniejszym sporze miejsce to można ustalić (Niemcy); wreszcie, w ww. sprawie pozew został wniesiony przeciwko kilku pozwanym mającym siedzibę w różnych państwach członkowskich, natomiast w niniejszym sporze pozew jest skierowany przeciwko jednemu pozwanemu.

- 8 Pozwana wystąpiła do sądu pierwszej instancji o wszczęcie postępowania w sprawie wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Na poparcie swojego żądania pozwana podniosła brak odpowiedniego orzecznictwa dotyczącego wykładni art. 7 pkt 2 rozporządzenia nr 1215/2012 w przypadku, gdy powódka żąda odszkodowania z powodu czynu sprzecznego z art. 101 ust. 1 TFUE, dokonanego w innym państwie członkowskim (lub w innych państwach członkowskich), lecz nie nabyła ona towaru, którego dotyczyło ograniczenie konkurencji, bezpośrednio od przedsiębiorstwa, które dopuściło się zarzucanego naruszenia, tylko zawarła umowę leasingową z bezpośrednim nabywcą towaru.
- 9 Sąd pierwszej instancji postanowił umorzyć postępowanie i oddalił wniosek pozwanej o wystąpienie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, ponieważ nie był on zobowiązany do jego przedłożenia. Sąd stwierdził, że zarzut braku jurysdykcji podniesiony przez pozwaną był zasadny.

Uznał on za decydujący istotny argument prawny, zgodnie z którym zawarcie porozumienia kartelowego jest kluczowym czynnikiem łączącym w celu ustalenia, czy porozumienie to doprowadziło do zmniejszenia majątku poprzez zwiększenie ceny zakupionych pojazdów. W tym względzie sąd zauważył, że kryterium jurysdykcji szczególnej, określonym w art. 7 pkt 2 rozporządzenia nr 1215/2012, jest miejsce, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, a nie miejsce powstania szkody.

- 10 Powódka wniosła apelację od postanowienia [wydanego w pierwszej instancji], żądając jego zmiany i cofnięcia decyzji o umorzeniu postępowania.
- 11 Pozwana wnosi o utrzymanie postanowienia w mocy.
- 12 W odniesieniu do postępowania prejudycjalnego, obie strony zasadniczo podtrzymują zarzuty, które podniosły wcześniej.
- 13 Sąd odsyłający zastanawia się, czy miejsce, w którym powstała szkoda zarzucana przez powódkę, może uzasadniać jurysdykcję sądów węgierskich w niniejszej sprawie. Trybunał Sprawiedliwości miał niewiele okazji do orzekania w sprawach cywilnych dotyczących szkód spowodowanych naruszeniami prawa konkurencji w związku z wykładnią art. 7 pkt 2 rozporządzenia nr 1215/2012, a sąd odsyłający nie ma pewności, czy – podobnie do sprawy CDC – jurysdykcja należy do sądów właściwych dla siedziby powódki. Zdaniem sądu odsyłającego można wskazać kilka różnic między okolicznościami faktycznymi tamtej sprawy a okolicznościami faktycznymi niniejszego sporu, w związku z czym nie jest jasne, czy istotne jest, że między stronami niniejszego sporu nie istniały żadne stosunki umowne. Ponadto, należy przypomnieć, że w sprawie flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17 rzecznik generalny M. Bobek odniósł się w swojej opinii do uwag na piśmie Komisji, w których mimo iż Komisja nie twierdziła, że wyrok CDC był nieprawidłowy, wyraziła poważne wątpliwości, że może on w praktyce prowadzić do ustanowienia zasady *forum actoris*. Rzecznik generalny miał również poważne zastrzeżenia co do tego konkretnego aspektu wyroku w sprawie CDC i uznał, iż jest możliwe, że Trybunał zostanie w przyszłości poproszony o ponowne zajęcie się tą kwestią (ECLI:EU:C:2018:136, pkt 74-75).
- 14 Sąd odsyłający wskazuje, że jego zdaniem negocjacje uznane za ograniczające konkurencję nie miały miejsca na Węgrzech, chociaż nie wykazano w żaden sposób, że miały one miejsce w jednym lub w kilku państwach członkowskich.
- 15 W związku z powyższym sąd odsyłający wszczął postępowanie prejudycjalne na podstawie art. 267 TFUE, przedstawiając Trybunałowi Sprawiedliwości pytanie, które zawiera przesłanki kumulatywne i jest sformułowane w sentencji niniejszego postanowienia.
- 16 [...]
- 17 [...] [kwestie proceduralne związane z prawem krajowym]

Győr, w dniu 19 czerwca 2018 r.

[...] [podpisy]

DOKUMENT ROBOCZY